

Guía docente				
Datos Identificativos				2015/16
Asignatura (*)	Literatura Latina Antigua y Medieval	Código	710G01014	
Titulación	Grao en Humanidades			
Descritores				
Ciclo	Periodo	Curso	Tipo	Créditos
Grado	1º cuatrimestre	Segundo	Obligatoria	6
Idioma	Gallego			
Modalidad docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Filoloxía Española e Latina			
Coordinador/a	Santos Paz, Jose Carlos	Correo electrónico	j.c.santos@udc.es	
Profesorado	Santos Paz, Jose Carlos	Correo electrónico	j.c.santos@udc.es	
Web				
Descripción general	<p>A materia trata de ofrecer unha visión xeral (aínda que necesariamente parcial) da historia literaria latina, antiga e medieval, abordada a través da periodización, os xéneros literarios e algúns dos temas que trataron os escritores latinos. Máis que unha análise profunda de aspectos concretos, trátase de ver como se relaciona o sistema literario coas circunstancias sociais e políticas, como estas influíron na aparición ou desaparición dos xéneros literarios, como algúns dos xéneros antigos se transformaron na Idade Media, amén doutros aspectos máis especificamente literarios. Os temas abórdanse desde unha perspectiva teórica ou práctica, a partir do comentarios de breves textos traducidos.</p> <p>No contexto da titulación na que se imparte (Grao en Humanidades), a materia agrúpase con outras que tratan, por unha banda, as historias literarias galega e española (das que pode ser un complemento fundamental, xa que moitas formas e contidos desas literaturas, especialmente no período medieval, concordan coas latinas) e, por outra, con asignaturas nas que se estudan outros aspectos da cultura medieval, como a historia ou a arte.</p>			

Competencias / Resultados del título	
Código	Competencias / Resultados del título
A1	Conocimiento de las producciones culturales de la Humanidad (Arte, Pensamiento, Literatura e Instituciones).
A2	Conocimiento del pasado desde un punto de vista diacrónico.
A6	Conocimiento del comportamiento humano individual y social.
A7	Conocimiento sincrónico y diacrónico de diversas realidades culturales actuales.
A9	Conocimientos de lenguas y culturas clásicas.
A11	Conocimiento de técnicas y métodos de trabajo y análisis de las ciencias humanas y sociales.
A12	Uso correcto, oral y escrito, de las lenguas propias.
B1	Aprender a aprender.
B2	Resolver problemas de forma efectiva.
B4	Trabajar de forma autónoma con iniciativa.
B7	Comunicarse de manera efectiva en un entorno de trabajo.
B8	Comunicación oral y escrita en las lenguas propias.
B10	Capacidad de análisis y de síntesis.
B11	Capacidad de gestión de la información relevante.
B20	Capacidad y originalidad en el pensamiento y la práctica.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral como escrita, en las lenguas oficiales de la comunidad autónoma.
C3	Utilizar las herramientas básicas de las tecnologías de la información y las comunicaciones (TIC) necesarias para el ejercicio de su profesión y para el aprendizaje a lo largo de su vida.
C6	Valorar críticamente el conocimiento, la tecnología y la información disponible para resolver los problemas con los que deben enfrentarse.
C7	Asumir como profesional y ciudadano la importancia del aprendizaje a lo largo de la vida.
C8	Valorar la importancia que tiene la investigación, la innovación y el desarrollo tecnológico en el avance socioeconómico y cultural de la sociedad.

Resultados de aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe		Competencias / Resultados del título	
Coñecemento das producións culturais da Humanidade (Arte, Pensamento, Literatura e Institucións).		A1	
Coñecemento do pasado desde un punto de vista diacrónico.		A2	
Coñecemento do comportamento humano individual e social.		A6	
Coñecemento sincrónico e diacrónico de diversas realidades culturais actuais.		A7	
Coñecementos de linguas e culturas clásicas.		A9	
Coñecementos de técnicas e métodos de traballo e análise das ciencias humanas e sociais.		A11	
Uso correcto, oral e escrito, das linguas propias.		A12	
Aprender a aprender.			B1
Resolver problemas de forma efectiva.			B2
Traballar de forma autónoma con iniciativa.			B4
Comunicarse de maneira efectiva nun entorno de traballo.			B7
Comunicación oral e escrita nas linguas propias.			B8
Capacidade de análise e de síntese.			B10
Capacidade de xestión da información relevante.			B11
Creatividade e orixinalidade no pensamento e a práctica.			B20
Expresarse correctamente, tanto de xeito oral como escrito, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.			C1
Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.			C3
Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que se deben enfrontar.			C6
Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.			C7
Valorar a importancia da investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socio-económico e cultural da sociedade.			C8

Contenidos	
Tema	Subtema
1. Introducción	Obxectivo da materia, límites, conceptos básicos e métodos de traballo.
2. A comunicación literaria na Antigüidade e na Idade Media I.	Os autores e o seu público. Difusión e recepción da literatura latina.
3. A comunicación literaria na Antigüidade e na Idade Media II.	O código literario I: Retórica e poética antiga e medieval.
4. A comunicación literaria na Antigüidade e na Idade Media III.	O código literario II: Imitación e arte alusiva na Antigüidade e na Idade Media
5. Periodización I.	Literatura romana da época republicana.
6. Periodización II.	Literatura romana da época de Augusto.
7. Periodización III.	Literatura romana da época imperial.
8. Periodización IV.	Literatura latina medieval ata Carlomagno.
9. Periodización V.	Literatura latina medieval entre Carlomagno e o século XII
10. Periodización VI.	Literatura latina medieval a partir do século XII.
11. Xéneros I.	Teatro e espectáculo na Antigüidade e na Idade Media latina.
12. Xéneros II.	Historiografía
13. Xéneros III.	Da biografía antiga á haxiografía medieval
14. Xéneros IV.	Prosa de ficción.
15. Xéneros V.	Literatura satírica e paródica en Roma e na Idade Media.
16. Xéneros VI.	Oratoria.
17 Xéneros VII.	Da poesía bucólica á altercatio medieval.
18. Xéneros VIII.	Épica narrativa na Antigüidade e formas da épica cristiá e medieval.
19. Xéneros IX.	Épica didáctica.

20. Xéneros X.	Literatura técnica.
21. Xéneros XI.	Poesía lírica.
22. Xéneros XII.	Da elexía clásica ao amor cortés.
23. Xéneros XIII	Epigrammata et aenigmata
24. Temas I.	A recepción medieval da literatura clásica
25. Temas II.	Os animais na literatura antiga e medieval: fábulas, bestiarios, tratados médicos e literatura simbólica.
26. Temas III.	A recepción da literatura antiga na cultura contemporánea.
27. Temas IV.	Escritoras da Antigüidade e da Idade Media.

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciales y virtuales)	Horas traballo autónomo	Horas totales
Sesión magistral	A1 A2 A6 A7 A9 A11	24	0	24
Aprendizaxe colaborativo	A1 A2 A6 A7 A9 A11 A12 B1 B2 B4 B7 B8 B10 B11 B20 C1 C3 C6 C7 C8	24	42	66
Lecturas	A1 A2 A6 A7 A9 A11 B1 B11	0	20	20
Prueba mixta	A1 A2 A6 A7 A9 A11 A12 B2 B8 B10 B11 B20 C1	2	17	19
Portafolio del alumno	A12 B1 B4 B8 B10 B11 B20 C1	0	20	20
Atención personalizada		1	0	1

(*) Los datos que aparecen en la tabla de planificación són de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de los alumnos

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Sesión magistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introdución de algunhas preguntas dirixidas aos estudantes, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe.
Aprendizaxe colaborativo	Conxunto de procedementos de ensino-aprendizaxe guiados de forma presencial e/ou apoiados con tecnoloxías da información e as comunicacións, que se basean na organización da clase en pequenos grupos nos que o alumnado traballa conxuntamente na resolución de tarefas asignadas polo profesorado para optimizar a súa propia aprendizaxe e a dos outros membros do grupo.
Lecturas	Textos de literatura latina que se comentarán especialmente nas sesións maxistras e de aprendizaxe colaborativa. Indicaranse ao longo do curso os textos e as traducións recomendadas.
Prueba mixta	Proba que integra preguntas tipo de probas de ensaio e preguntas tipo de probas obxectivas sobre contidos do programa.
Portafolio del alumno	É unha carpeta ou arquivador ordenado por seccións, debidamente identificadas ou etiquetadas, que contén os rexistros ou materiais produto das actividades de aprendizaxe realizadas polo alumno nun período de tempo, cos comentarios e cualificacións asignadas polo profesor, o que lle permite visualizar o progreso do alumno. O portafolios ou carpeta inclúe todo o que fai o alumno, como: apuntes ou notas de clases, traballos de investigación, guías de traballo e o seu desenvolvemento, comentarios de notas, resúmenes, probas escritas, autoavaliacións, tarefas desenvolvidas, comentarios de progreso do alumno realizado polo profesor, etc.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición

	Os traballos estarán relacionados cos temas destinados á aprendizaxe colaborativa. Consistirán en comentarios de textos, reseñas de artigos, aplicacións de métodos de análise ou outras actividades puntuais que se consideren proveitosas para a autoaprendizaxe do alumno. O profesor fará un seguimento destes traballos e atenderá dúbidas sobre os mesmos no horario de titorías ou a través do correo electrónico.
--	---

Evaluación			
Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Calificación
Portafolio del alumno	A12 B1 B4 B8 B10 B11 B20 C1	Entrega do portafolios e boa calidade do mesmo	10
Sesión magistral	A1 A2 A6 A7 A9 A11	Asistencia ás aulas	5
Aprendizaje colaborativo	A1 A2 A6 A7 A9 A11 A12 B1 B2 B4 B7 B8 B10 B11 B20 C1 C3 C6 C7 C8	Asistencia ás aulas, participación nas mesmas e realización das tarefas que se encomenden.	35
Prueba mixta	A1 A2 A6 A7 A9 A11 A12 B2 B8 B10 B11 B20 C1	Responder correctamente a cuestións sobre o programa da materia nun exame escrito que se realizará na data oficial aprobada pola Xunta de Facultade	50

Observacións avaliación
<p>Establécense dúas modalidades de avaliación: 1) avaliación continua (50%) + avaliación final (50%), 2) avaliación final (100%).</p> <p>A avaliación final consistirá nun exame escrito que se realizará nas datas das convocatorias oficiais aprobadas na Xunta de Facultade. Na modalidade 1) quedarán excluídos do exame final os temas sobre os cales se realizasen actividades de avaliación continua. Na modalidade 2) os alumnos e alumnas examinaranse da totalidade do programa.</p> <p>As actividades de avaliación continua desenvolveranse nas clases interactivas e consistirán no comentario de textos seleccionados polo profesor ou traballos monográficos sobre unha cuestión puntual. O profesor indicará os aspectos que se deben comentar en cada caso e a bibliografía necesaria para os alumnos desenvolveren a actividade. As actividades serán individuais ou en grupo pero, en calquera caso, darán lugar a un debate nas aulas. Xa que logo, non so se valorará a elaboración dos traballos, senón a asistencia e a participación nas aulas. Ademais, cada alumno/a deberá entregar un resumo do traballo que fixo en cada actividade.</p> <p>Outra actividade de avaliación continua será un pequeno portafolios onde cada alumno e alumna exporá unha pequena memoria da súa experiencia na materia, recollendo informacións obxectivas sobre o desenvolvemento do programa e tamén valoracións de carácter subxectivo.</p> <p>Tamén se terá en conta na avaliación continua a asistencia ás aulas (tanto interactivas como expositivas).</p> <p>Os aspectos formais (corrección lingüística na redacción dos traballos, claridade na exposición, bibliografía correctamente citada, etc.) teranse en conta na avaliación dos comentarios, traballos e portafolios.</p> <p>En caso de non superarse a materia en xaneiro, as cualificacións das actividades de avaliación continua manteranse na convocatoria de xullo.</p> <p>A data de entrega dos traballos e do portafolios indicárase nas aulas. En calquera caso, deberá ser unha data que permita cumprir os prazos de avaliación previstos na normativa de avaliación, revisión e reclamación das cualificacións dos estudos de grao e mestrado universitario.</p>

Fuentes de información

Básica	<ul style="list-style-type: none"> - Harrison, S. J. (ed.) (2005). <i>A Companion to Latin Literature</i>. Malden-Oxford-Carlton - (). <i>Bibliotheca Augustana</i> <http://www.hs-augsburg.de/~harsch/augusta.html>. - (). <i>Cultura clásica</i> <http://www.culturaclasica.com/literatura/literatura.htm>. - Manitius, M. (1911-1931). <i>Geschichte der lateinischen Literatur des Mittelalters</i>. München - Brunzhölzl, F. (1975-1992). <i>Geschichte der lateinischen Literatur des Mittelalters</i>. München - Paratore, E. (1987). <i>História da literatura latina</i>. Lisboa - Kenney, E. J.-Clausen, W. V. (eds.) (1989). <i>Historia de la literatura clásica</i> (Cambridge University). II: <i>Literatura latina</i>. Madrid - Codoñer Merino, C. (ed.) (1997). <i>Historia de la literatura latina</i>. Madrid - Albrecht, M. von (1997). <i>Historia de la literatura romana</i>. Barcelona - Dronke, P. (1995 (reimpr.)). <i>La lírica en la Edad Media</i>. Barcelona - Moralejo Álvarez, J. L. (2002). <i>La poesía latina medieval: apuntes para una clasificación genérica</i>, en <i>Actas del III congreso hispánico de latín medieval</i>. León - (). <i>Latin Library</i> <http://www.thelatinlibrary.com/>. - Leonardi, C. (ed.) (2002). <i>Letteratura latina medievale (secoli VI-XV)</i>. Un manuale. Firenze - Curtius, E. R. (1955). <i>Literatura europea y Edad Media latina</i>. México-Madrid-Buenos Aires - Cavallo, G.-Leonardi, C.-Menestò, E. (eds.) (1993-). <i>Lo spazio letterario del Medioevo</i>. 1. <i>Il Medioevo latino</i>. Roma - Cavallo, G.-Fedeli, P.-Giardina, A. (eds.) (1989-1991). <i>Lo spazio letterario di Roma antica</i>. Roma - Dronke, P. (1968 (2ª ed.)). <i>Medieval Latin and the Rise of European Love-Lyric</i>. Oxford - (). <i>Perseus Digital Library</i> <http://www.perseus.tufts.edu/hopper/>. - (). <i>Recursos del mundo clásico en internet</i> <http://www.anmal.uma.es/anmal/recursos0.htm>. - Gómez Pallarès, J. (2003). <i>Studiosa Roma. Los géneros literarios en la cultura romana</i>. Barcelona - VV. AA. (1972-). <i>Typologie des sources du Moyen Âge occidental</i>. Turnhout (Brepols) - (). <i>Universidad de Salamanca-Recursos literarios</i> <http://clasicas.usal.es/recursos/literaria.htm>.
---------------	---

Complementaría	<ul style="list-style-type: none"> - Dominik, W.-Hall, J. (eds.) (2007). A companion to Roman Rhetoric. Malden-Oxford-Carlton - López Silva, X. A. (2007). A literatura dramática de expresión latina, en Vieites, M. F. (ed.), Literatura dramática, unha introdución histórica, pp. 81-108. Vigo - Kennedy, G. A. (1984). A New History of Classical Rhetoric. Princeton - Fantuzzi, M.-Papanghelis, T. (2006). Brill's Companion to Greek and Latin Pastoral (Brill's Companions in Classical Studies). Leiden-Boston - López, A.-Pociña, A. (2007). Comedia romana. Madrid - Reynolds, L. D.- Wilson, N. G. (1986). Copistas y filólogos. Madrid - Jenkyns, R. (ed.) (1995). El legado de Roma. Barcelona - Mauskopf Deliyannis, D. (ed.) (2003). Historiography in the Middle Ages. Leiden-Boston - André, J. M.-Hus, A. (1983). La historia en Roma. Madrid - Coronel Ramos, M. A. (2002). La sátira latina. Madrid - Highet, G. (1996 (reimpr.)). La tradición clásica. México - Valcárcel Martínez, V. (ed.) (2009). Las biografías griega y latina como género literario. De la Antigüedad al Renacimiento. Algunas calas. Vitoria - Dronke, P. (1994). Las escritoras de la Edad Media. Barcelona - Green, R. P. H. (2006). Latin Epics of the New Testament. Oxford - Hofman, H. (1999). Latin Fiction. The Latin Novel in context. London-New York - Lausberg, H. (1966-68). Manual de retórica literaria. Madrid - Harrison, S. J. (ed.) (2005 (reimpr.)). Oxford Readings in the Roman Novel. Oxford - Harrison, S. J. (ed.) (1990). Oxford Readings in Vergil's Aeneid. Oxford - Citroni, M. (1995). Poesia e lettori in Roma antica. Roma-Bari - Allegri, L. (2003 (6ª ed.)). Teatro e spettacolo nel Medioevo. Roma-Bari - Freudenburg, K. (2006). The Cambridge Companion to Roman Satire. Cambridge - Comparetti, D. (1996). Vergil in the Middle Ages. Princeton - Greene, E. (2005). Women Poets in Ancient Greece and Rome. Oklahoma - Silk, M.-Gildenhard, I.-Barrow, R. (eds.) (2014). The Classical Tradition. Art, Literature, Thought. Malden-Oxford-Chichester - Nuckley, E.-Dinter, M. (eds.) (2013). A Companion to the Neronian age. Malden-Oxford-Chichester
-----------------------	---

Recomendaciones

Asignaturas que se recomienda haber cursado previamente

Asignaturas que se recomienda cursar simultáneamente

Asignaturas que continúan el temario

Otros comentarios

(* La Guía Docente es el documento donde se visualiza la propuesta académica de la UDC. Este documento es público y no se puede modificar, salvo cosas excepcionales bajo la revisión del órgano competente de acuerdo a la normativa vigente que establece el proceso de elaboración de guías